

GEORGES VAN DEN BOS, DE LA PARIS LA BUCUREȘTI

*Simona Predescu*¹

Abstract: One of the most valuable paintings owned by the Bucharest Pinacothèque is signed by the reputed Flemish, Belgian and French painter Georges Pierre Marie Van den Bos (1853-1911), painted in Paris, and entitled "Waiting". The article describes the restoring processes the work underwent, in order to be exhibited.

Keywords: restoration, infrared analysis, canvas preparation type, cleaning, consolidation.

Una dintre donațiile valoroase și consistente făcute Pinacotecii Municipiului București este cea a familiei Ioan și Elena Movilă, ea constituindu-se și într-unul dintre nucleele în jurul cărora s-a dezvoltat, prin donații și achiziții, Pinacoteca. Printre lucrările de artă donate în memoria colecționarului Ioan I. Movilă de către soția sa, Elena I. Movilă, și fiul său, Sever I. Movilă, conform Procesului-Verbal încheiat pe 31 mai 1937 între Elena I. Movilă și Sever I. Movilă, *ca predatori* și dr. Gheorghe Severeanu, sculptor Teodor Burcă și Elena C. Marin, directorul, conservatorul și respectiv secretara Pinacotecii Municipiului București, *ca primitori*, la poziția 455 se regăsește pictura „*Lattente*”, *ulei/pânză, 206 x 102,8 cm*, realizată de **Georges Van den Bos**. În prezent, această pictură din donația Ion I. Movilă figurează în patrimoniul Pinacotecii cu titlul „*Așteptare*”.

Pictura a intrat în Laboratorul de restaurare pictură al MMB cu probleme de conservare, ce reclamau intervenții de restaurare.

Georges Pierre Marie Van den Bos (flamand, belgian, francez, 1853-1911), originar din Ghent, și-a făcut studiile la Academia de Artă din Ghent și la cea din Bruxelles, completându-și pregătirea la Paris (Benezit, Dictionary of Artists, Paris, 2006). A obținut medalia de aur în mai multe expoziții organizate la Bruxelles și Paris. În anii 1890 trăia la Paris. S-a ocupat cu precădere de peisaje și portrete, lucrări figurative, multe dintre picturile sale fiind prezente în colecții muzeale. S-a manifestat creator în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima decadă a secolului XX. Pictura sa capătă forță și marca specifică în perioada *La Belle Époque*. Sunt considerate cele mai bune lucrări ale sale reprezentările figurilor feminine caracterizate prin eleganță și rafinament. Pictura din Muzeul Municipiului București are elemente de simbolism atât din punct de vedere iconic, cât și în ceea ce privește tehnica picturală.

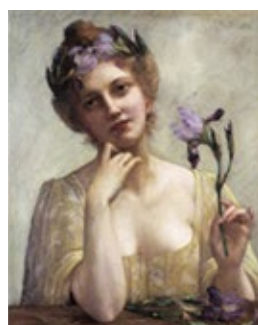
Modelul feminin care apare în pictura de la Pinacoteca Municipiului București este unul dintre cele preferate de pictor atunci când abordează teme cu tentă simbolică. În pictura *Doamna cu iris* se pot observa atât aceeași structură facială, cât și toate reperele de fizionomie pe care le are personajul din pictura de la București.

Lucrarea „*Așteptare*” a fost realizată în mai multe etape, inițial fiind întinsă

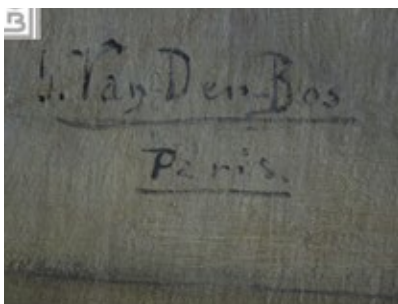
1. **Simona Predescu**, pictor, restaurator; specializată în artă monumentală și restaurare, este expert atestat în domeniul pictură în ulei (2003). Beneficiară a unei burse de specializare (restaurare pictură) la J. Paul Getty Museum, California (1990-1991) și a unui stagiu de pregătire post-universitară în cadrul Laboratorului de restaurare pictură din MNAR; simonapredescups@yahoo.com.

L'Attente (Așteptare)

Dame met iris (Doamna cu iris)

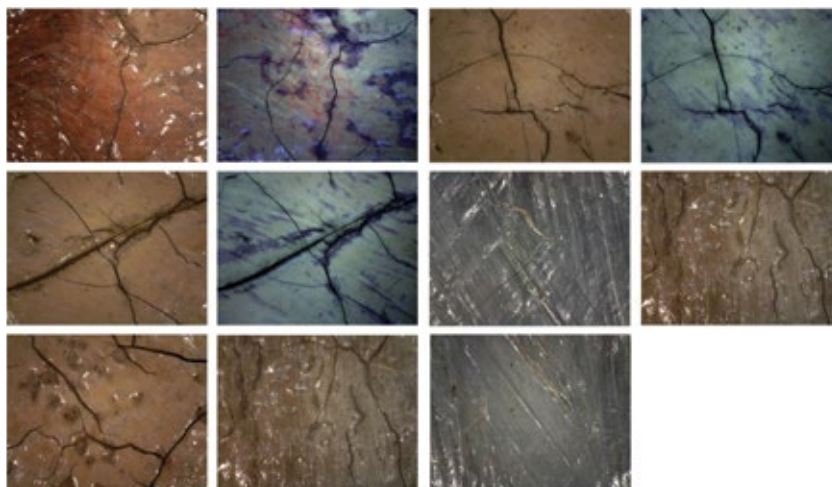
Detaliu lumină laterală/ reflectografie în IR și NIR 2 - semnătura și localizarea

pe un șasiu mai mare. A fost pictată în culori de ulei aplicate în strat consistent pe o pânză de in cu trama deasă și cu țesătura în diagonală, unde firul de băteală sare progresiv peste firul de urzeală preparată industrial.

Lucrarea este semnată și localizată în partea stângă jos în culoare de ulei negru „*G. Van Den Bos Paris*”.

Reflectografia în infraroșu a pus în evidență existența în substrat a unei prime semnături și localizări făcute de pictor, peste care acesta a revenit cu culoare și a aplicat semnătura care este vizibilă cu ochiul liber în prezent. De asemenea, sunt vizibile în substrat mici modificări ale portretului personajului.

Semnătura este aplicată pe culoarea crudă, dar cu mai puțin liant și mai mult solvent pentru fluidizare. Drept urmare, fluorescența la lumină ultraviolet este ușor violacee.

Micro 50x. Cracluri de bătrânețe, cracluri timpurii, aglomerări de ulei, murdărie și vernis degradat

Șasiul mobil, încheiat la 90° de tip nut și feder este din lemn de brad, cu pantă, pene și traverse în cruce, iar marginile picturii, foarte generoase, au fost întoarse pe spate pe alocuri, dar în cea mai mare parte au fost îndoite, presate, cu urme de frecare și pierderea locală a stratului pictural.

Tipul de șasiu, ca și pânza preparată și modul de întindere cu rezervă al pânzei sunt întâlnite la multe dintre picturile de dimensiuni generoase realizate de Georges Van den Bos.

Preparația semiabsorbantă, pe bază de praf de cretă și clei animal, a fost aplicată peste o înclieare prealabilă. Peste aceasta, pictorul a aplicat un priming de culoare gri. La nivelul preparației există cracluri mecanice produse în urma mișcării firelor din țesătura suportului. Craclurile de bătrânețe s-au transmis în straturile de culoare. Sunt prezente, de asemenea, cracluri timpurii, de tehnică, atât la nivelul ultimului strat de culoare, precum și în substrat, urma lor încărcată de materie picturală fiind vizibilă. Cracluri de tehnică foarte pregnante sunt vizibile în zona luminilor de pe bustul și fața personajului, ceea ce demonstrează că ultimele intervenții ale pictorului au fost făcute după ce deja stratul de culoare, aplicat anterior, se uscaser.

Tratamentul a constat în consolidarea stratului pictural în jurul lacunelor și în îndepărtarea aglomerărilor de murdărie aderentă dintre șasiu și pânză, care produceau deformări. Suportul a fost și el consolidat prin reîntinderea locală pe șasiu, fixarea marginilor desprinse din cuie, îndreptarea deformărilor și întinderea suportului de pânză prin baterea în pene a șasiului.

Operațiunile de îndepărtare a prafului și murdăriei aderente de pe suprafața lucrării, precum și subțierea și egalizarea stratului de vernis care fusese aplicat inegal s-au făcut în etape, apelând la controlul luminii ultraviolet.

Pictura „*Lattente*” realizată la Paris la sfârșitul secolului al XIX-lea de Georges Van den Bos, o lucrare valoroasă, demnă de a sta pe simezele oricărui muzeu de artă, a fost achiziționată de către colecționarul Ioan I. Movilă. Această pictură a ajuns de la Paris la București datorită pasiunii și dragostei pe care Ioan

Ansamblu lumină laterală înainte de restaurare/ în timpul restaurării/ după restaurare

Ansamblu lumină ultraviolet înainte de restaurare/ în timpul restaurării/ după restaurare

I. Movilă a manifestat-o pentru artă și generozității familiei Movilă care a donat colecția de artă, în memoria sa, Pinacotecii Municipiului București.

În urma procesului de restaurare, pictura a fost stabilizată din punctul de vedere al conservării și a revenit la aspectul original, fiind pregătită pentru valorificarea expozițională.